Iranons Vandring

(*Öfversättning utur Lovecraft**)

Princessan Qimh Xantcha

1786

Til Teloths stad af granit kom Ynglingen vandrandes, krönt af vinrankor och med det gula håret glänsande af myrrha. Hans purpur mantel var trasad af törnen från berget Sidrak, långt bortom den urgamla stenbron. Teloths män äro mörke och kärfve, och bebo fyrkantiga hus, och det var med bister upsyn de sporde fremlingen, hvarifrån han kom och hvilka hans namn och öde voro. Sålunda svarade Ynglingen:

"Jag är Iranon, och jag är kommen från Aira, en fjerran stad mig minns så som et töcken, men dock hoppas återfinna. Jag sjunger de sånger, jag lärde i denna fjerran stad, och mit kall är, at skapa skönhet af de ting, jag minns af min barndom. Min rikedom består i skärfvor af minnen och drömmar, jemte de förhoppningar jag sjunger i trädgårdar under månens mjuka sken, då lotus knopparne rassla för vestan."

Då männen af Teloth hörde dessa ting, syntes de hviska sins emellan; thy, ehuru deras granit stad aldrig genljuder af skratt eller sång, betragta des kärfve män stundom de Karthiska bergen under våren, drömmande om lutorna i fjerran Oonai, hvarom de resande förtälja. Och med detta i åtanka, bödo de fremlingen stadna och sjunga på torget nedanför Tornet Mlin, oagtadt de icke tyckte om glansen af hans slitna mantel, ej heller myrrhan i hans hår eller hans hårklädnad af vinrankor, ej heller ungdommen i hans gyllene röst. Den aftonen söng Iranon, och emedan han söng, föll en gammal man på knä at bedja, och en blind man menade sig se en gloria öfver bardens hufvud. Men Teloths män gäspade, och somliga skrattade och somliga gingo hemåt at sofva; thy Iranon qvädade icke om tarfliga ting, men söng sina minnen, sina drömmar och sina förhoppningar.

"Jag minns skymningen, månen och de vemodiga sånger; äfven ock fenstret, hvarunder jag vaggades til sömns. Och utanför fenstret voro gatans gyllene ljus, der skuggorna dansade öfver hus af marmor. Jag minns den fyrkant månljuset danade på golfvet, et ljus så fremmande alla andra, och de syner sväfvade genom månstrålarne, enär min mor söng för mig. Också minns jag, huru den klara grynings solen spelade öfver de färgskiftande

* *The Quest of Iranon*

kullarne under sommaren, och huru blommornas söta dofter buros af samma sunnanvind, som kom träden at sjunga.

"O Aira! stad af marmor och beryll, hvilka skönheter hyser du ej! Huru älskade jag icke de varma och doftande lundarne på andra sidan stranden af den hyalinska Nithra, och de små vattenfall, i hvilka lilla Kra göt sit vatten, genomflytande den grönskande dalen! I dessa skogar och i denna dal flätade barnen hvar andra kransar, och vid skymningen drömde jag sällsamma drömmar under yath-träden på berget, då stadens ljus utbredde sig der nedan, och den ringlande Nithra återspeglade cascader af stjernor.

"Och i staden voro palatser af strimmig och glänsande marmor, med gyllene coupoler och utsmyckade murar, och gröna trädgårdar med cæruleanska dammar och crystall-klara fontainer. Ofta lekte jag i dessa trädgårdar och vadade genom dammarne, eller låg jag och drömde under träden bland de bleka blommorna. Då solen sönk, vandrade jag upför den långa backen, som förde til citadellet och det öppna torget, och skådade dä-dan ned öfver sköna Aira, denna förtrollade stad af marmor och beryll, skrudad i gyllene flammor.

"Länge har jag saknat dig, Aira, thy jag var blott barnet, då jag skickades i exil; men min fader var din Konung, och jag skall vända åter, så som Ödet har skrifvit. Sju riken har jag genomströfvat i mit fåfänga sökande, men en dag skal jag herrska öfver dina lundar och trädgårdar, dina gator och palatser, och sjunga för skaror af män, som skola förstå mina sånger, och skola de då hvarken skratta eller vända sig bort. Thy jag är Iranon, Prince utaf Aira af fordom."

Den natten inqvarterade Teloths män fremlingen i et stall, och om morgonen kom en af Archonterna, at anmoda honom söka städsla hos Skomakaren Athok.

"Men jag är Barden Iranon," sade han, "och jag har intet sinne för en skomakares sysslor."

"Alla i Teloth må arbeta," svarade Archonten, "thy sådan är lagen." Hvartil sade Iranon:

"Hvi arbeten J; är det icke på det J mån lefva och vara lycklige? Och om J arbeten allenast för det, J månden arbeta än mer, när skal då lyckan beskäras Eder? J arbeten för at lefva, men är icke lifvet danat af skönhet och sånger? Och hafven J intet fördrag med Skalder ibland Er, hvarest hemten J då frukterna af Ert arbete? Arbete utan sång är så som en tröttande resa utan slut. Vore då icke döden at föredraga?" Men den buttre Archonten förstod honom icke, utan tog honom i uptuktan:

"Besynnerlig är du, yngling, och dit anlete och din röst misshaga mig. De ord, du talar, äro hädelse, thy arbete är af godo; så hafva Teloths gudar befallt. Våra gudar utmåla en fristad af evigt ljus bortom grafven, derest skal gifvas hvila och vederqvickelse utan ende, och en crystallisk kyla, i hvilken tankor ej mera vränga ens hufvud och skönhet ej

mera bedrager ens ögon. Gack til Skomakaren Athok, eljest må du lemna staden, innan solen sjunker. Alla här må tjena, thy skaldande är fåfänglighet."

Sålunda lemnade Iranon stallet, och vandrade genom de trånga, stenlagda gränderna mellan de dystra, fyrkantiga husen af granit. Han letade något grönt, thy allt han såg var af sten. Männens upsyner voro bistra, men vid den tröga floden Zuros vallar af sten satt en liten pojke, som med sorgsamma ögon spanade öfver vattnet efter grenar med gröna knoppar, hvilka förts upifrån bergen med vårflodarnes smältvatten. Och pojken yttrade til honom:

"Är du icke den, hvarom Archonterna tala, der söker en fjerran stad i det skönaste af riken? Jag är Romnod. I mina ådror strömmar Teloths blod, men jag är icke af granit stadens seder, och jag längtar hvar dag efter varma lundar och skönhetens och sångernas fjerran länder. Bortom de Karthiska bergen ligger Oonai, lutornas och dansernas stad, hvarom ryktet löper med ömsom beundran och förfäran. Dithän skulle jag vandra, vore jag blott gammal nog finna vägen, och dithän kunde du också vandra, thy der skulle man åhöra dina sånger med förundran. Lät oss lemna staden Teloth och tilsammans vandra öfver vårens grönskande berg. Du skal visa mig vandrarens seder, och jag skal lyssna på dina sånger om aftonen, när stjernorna väcka drömmar i drömmarens sinne. Och måhända är Oonai, lutornas och dansernas stad, det sköna Aira du söker, thy, så som det förspörjes, hafva många dagar svunnit, alltsedan du lemnade Aira, och namn byta ofta om skepnad. Lät oss vandra til Oonai, o Iranon med det gyllene håret, hvarest män skola förstå vår längtan och välkomna oss som bröder, och icke skratta eller ledas vid hvad vi hafva at förtälja." Och Iranon genmälde:

"Vare det så, lille vän! Så framt någon i denna boning af sten trängtar efter skönhet, söke han sig bortom bergen, och jag kunde icke öfvergifva dig at aftyna vid den tröga Zuros stränder. Men tro icke, det glädje och vänskap vänta oss der bortom de Karthiska bergen, eller på någon annan plats du kan nå efter en dags eller et års, eller ens många års, vandring. Då jag var et barn som du, dvaldes jag i dalen Narthos invid den iskalla Xari, derest ingen ville höra mina drömmar; och jag sade mig sjelf, at, då jag vorde man, skulle jag gå til Sinara på de södra slänterna, och sjunga för de dromedar-förande männen på marknaderna. Men, då jag kom til Sinara, voro dromedar förarne nedgångne i rus och skörlefnad, och deras sånger voro icke som mina, så jag for nedför Xari til Jarens murar af onyx. Och des soldater skrattade åt mig och drefvo bort mig, och jag vandrade dädan til mångahanda städer. Jag har sett Stethelos, nedan det väldiga vattenfallet, och jag har skådat det träsk, hvarpå Sarnath en gång stod. Jag har varit i Thraa, Ilarnek och Kadatheron vid den slingrande floden Ai, och jag har länge dvalts i landet Lomar. Men blott sällan har jag haft åhörare, och fåtaliga voro de, och thy vet jag, at välkomnad skal jag blifva först i Aira, staden af marmor och beryll, hvaröfver min fader en gång var

Konung. Sålunda skola vi söka Aira, ehuru det nog vore klokt besöka fjerran Oonai med des välsignade lutor bortom de Karthiska bergen, hvilket dock månde vara Aira, oagtadt jag icke tror det. Airas skönhet är vida bortom all mensklig föreställning, och tör icke kunna återgifvas utan den största hänförelse, hvarunder camel förarne höras hviska med hånfulla röster om Oonai."

Då solen sönk, gingo Iranon och lille Romnod från Teloth, och vandrade de sedan länge bland de gröna kullarne och svala skogarne. Vägen var svår och dunkel, och de syntes icke närmare Oonai, lutornas och dansernas stad, än då de först begåfvo sig; men i skymningen, då stjernorna tändes, söng Iranon för Romnod om Aira och des skönhet, och så voro de begge lyckliga på sit sätt. De åto af frukter och röda bär, och frågade icke efter tiden, så at flera år nu tycktes hafva förflutit. Lille Romnod var nu ej mera så liten, och talade med djupare röst än förr, ehuru Iranon alltjemt var den samme, och prydde han sit gyllene hår med vinrankor och doftande kåda de funno i skogarne. Och så hände det sig en dag, at Romnod förefölt vara den äldre af de tvenne, änskönt han hade varit mycket späd, då Iranon fant honom i Teloth, invid den tröga Zuros stenvallar, spanande längs floden efter grenar med gröna knoppar.

En natt, när månen var full, kommo vandrarne til toppen af et berg, och kunde så skåda ned öfver Oonais myriader af ljus. Bönderna hade sagt dem, de nalkades sit mål, och Iranon visste då, at detta icke var Aira, hans födelsestad. Oonais ljus voro icke som Airas; för de voro skarpa och genomträngande, medan Airas ljus lyste med et sken lika mjukt och trolskt som månskenet öfver golfvet under det fenster, hvarvid Iranons moder fordom söng honom vaggvisor. Men Oonai var dock lutornas och dansernas stad, hvarför Iranon och Romnod klättrade nedför den branta sluttningen, at söka de män, til hvilka sånger och drömmar än förmådde bringa glädje. Då de voro inne i staden, sågo de rosenkransade bacchanter, hvilka drogo från hus til hus, och lutade sig från fenster och balconer. De lyssnade til Iranons sånger och kastade sedan blommor och applauderade, at visa sit bifall. För et ögonblick trodde Iranon, han funnit sina frender: menniskjor, som tänkte och kände som han, oagtadt staden icke var hundradedelen så skön som Aira.

Vid gryningen såg sig Iranon omkring med bedröfvelse, thy Oonais coupoler voro icke gyllene under solen, men dystra och grå. Och Oonais män voro bleke efter nattens förlustelser och däfne af vin, alldeles icke som männen af Aira. Men, som man hade kastat honom blomster och prisat hans sånger, beslöt Iranon stadna här, och äfvenså Romnod, der fant behag i stadens yra och nu bar rosor och myrten i sit mörka hår. Iranon söng om natten för bacchanterna, men erhölt han, nu som förr, endast bergens vinrankor til pris, och han mindes med vemod Airas gator af marmor och hyalinska Nithra. I Monarchens pragtfulla salar föredrog han sina sånger från en crystall-klar estrad kring et spegelblankt golf, och, emedan Iranon qvädade, fyllde han sina åhörares hjertan med visioner af for-

dom, vackra, halft förgätna ting, hvilka nu det spegelblanka golfvet tycktes återkasta, snarare än de församlade gästerna, berusade af vin, som öfveröste honom med rosor. Och Konungen böd honom aflägga sin slitna purpur mantel, och skrudade honom i satin och guld-brocade, med ringar af grön jade och armband af mjukt färgad elphenben. Och han lät honom sofva i et förgyldt gemak, behängdt med gobeliner, upå den mjukaste säng af snidadt trä, under en hvälfd baldaquin, bäddad med täcken af siden, broderade med blommor. Sålunda dvaldes Iranon i Oonai, lutornas och dansernas stad.

Man vet ej, huru länge Iranon qvarblef i Oonai, men en dag förde Konungen til palatset några vilda, hvirflande dansare från den Liraniska öknen och mörkhyade fleut-blåsare från Drinen i öster, och hädanefter kastade man icke mera rosor öfver Iranon, fastmer öfver dansarne och fleut-blåsarne. Och Romnod, den lille pojken från granit staden Teloth, vardt dagligen gröfre och rödare af vinet. Han uphörde at drömma och lyssnade allt mera sällan til Iranons sånger. Men, ehuru Iranon bedröfvades dervid, fortfor han sina qväden, och förtalde om aftonen åter sina drömmar om Aira, staden af marmor och beryll. Så en qväll hände det sig, at den fetmade och druckne Romnod lät höra en rossling der han låg til banquet, omhvärfd af söfvande siden. Han föll til marken i häftiga kramper och afled, emedan Iranon, blek och gracil, söng i en afskiljd vrå för sig sjelf. Och sedan Iranon låtit tårarne fugta Romnods graf och beströtт den med qvistar, öfversållade med gröna knoppar, sådana Romnod plägade älska, aflade han sit siden och sina ornater, och vandrade förgäten ur Oonai, lutornas och dansernas stad, klädd allenast i sin gamla slitna purpur mantel, och med håret prydt utaf färska vinrankor från bergen.

Mot den sjunkande solen vandrade Iranon, ännu letande sin hemstad af fordom och de män, som månde förstå och hålla af hans sånger och drömmar. Genom alla Cydathrias städer vandrade han, och i rikena bortom Bnazies öken skrattade de frimodiga barnen åt hans gammalmodiga sånger och slitna purpur mantel, men Iranon förblef ung och med det gyllene hufvudet bekransadt, emedan han söng om Aira, hans förgångnas skattkista och hans framtids hägring.

Så kom han en natt til en åldrig fåraherdes förfallna hydda. Denne var smutsig och krumryggad, och hölt han sina hjordar at beta på den steniga sluttningen ofvanför et träsk af qvicksand. Sporde Iranon denne man, som så många före honom:

"Kännen J vägen til Aira, staden af marmor och beryll, hvarest flyter den hyalinska Nithra, och lilla Kras alla vattenfall sjunga inför de grönskande dalarne och bergen beströdda med yath-träd?" Fåraherden lyssnade, och gaf han straxt Iranon en besynnerlig blick, som sökte han återkalla et urblekt minne från fordom. Upmärksamt granskade han fremlingens drag, des gyllene hår och des krona af vinrankor. Men han var en gammal man och riste hufvudet då han genmälde:

"O fremling, för visso är mig namnet Aira bekant, äfvenså de öfriga namn du upräk-

nar, men långa och svåra år hafva förflutit, sedan jag hörde dem besvärjas. Jag hörde dem en gång i min ungdom från en lek-camrats läppar, en tiggarpojke begifven på märkvärdiga drömmar, som spann legender och sägner kring månen och blommorna och vestanvinden. Vi brukade skratta åt honom, thy vi visste alla af hvad härkomst han var, ehuru han sjelf trodde sig vara en konunga son. Hans änne var vackert, icke allt för olikt dit egit, men hans sinne var sjukt och ansatt af feber; och han drog sina färde, då han ännu var en pilt, för at, som han sade, söka någon, som funne behag i hans sånger och drömmar. Huru ofta söng han icke för mig om riken, der icke voro, och förtalde om ting, der aldrig funnits til! Om Aira talade han mycket; om Aira och floden Nithra, och lilla Kras många vattenfall. Han påstod sig städse hafva dvalts der som Prince, änskönt vi alla kände hans ringa härkomst. Och någon marmor stad vid namn Aira har aldrig existerat, ej eller torde väl någon någonsin kunna finna glädje i slika sällsamma sånger, utom i dessa drömmar han drömde, lille Iranon, som nu är borta."

Och då stjernorna gnistrade til och tändes i skymningen, och månen bestänkte träsket med en strålglans, sådan et barn kan se skälfva på golfplankorna, då det vaggas til sömns om natten, vandrade en trött, gammal man i sliten mantel af purpur, krönt af vissnade vinrankor, ut öfver den dödliga qvicksanden. Han stirrade framför sig, som såge han de gyllene dômerna af en öfverjordisk stad: en stad, der man ännu förstår sig på drömmar. Den natten slocknade något af ungdom och skönhet i den gamla verlden.